

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут Екологічної безпеки
Кафедра екології

УЗГОДЖЕНО

Директор навчально-наукового
інституту Екологічної безпеки

_____ О.Запорожець
«__» _____ 2017р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та
виховної роботи

_____ Т.Іванова
«__» _____ 2017р.

Система менеджменту якості

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

«Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»

Галузь знань: 1702 «Цивільна безпека»
Напрямок підготовки: 6.170201 «Цивільний захист»

Курс –3   Семестр – 5   Диференційований залік – 5 семестр

Лекції   – 34
Лабораторні заняття   – 34
Самостійна робота   – 67
Усього (годин/кредитів ECTS) – 135/4,5
Домашнє завдання   – (1) 5 семестр

Індекс Р5-6.170201/15-3.1.13

СМЯ НАУ РНП 10.02.03-01-2017

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 2 із 15	

Робочу навчальну програму дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка» розроблено на основі робочого навчального плану № РБ-5-6.170201/15 підготовки фахівців освітнього ступеня "Бакалавр" за напрямом 6.170201 «Цивільний захист» навчальної програми цієї дисципліни, індекс Н-5-6.170201/15-3.1.13 затвердженої «___» _____ 2017 р., та відповідних нормативних документів.

Робочу навчальну програму розробили:
доцент кафедри екології _____ І. Трофімов

Робочу навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри екології Навчально-наукового інституту Екологічної безпеки, протокол № ___ від «___» _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ С.Бойченко

Робочу навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри за напрямом 6.170201 «Цивільний захист» – кафедри безпеки життєдіяльності, протокол № _____ від " _____ " _____ 2017 р.

Завідувач кафедри _____ В. Глива

Робочу навчальну програму обговорено та схвалена на засіданні науково-методично-редакційної ради Навчально-наукового інституту Екологічної безпеки, протокол № ___ від «___» _____ 2017 р.

Голова НМРР _____ О.Матвеева

Рівень документа – 3б

Плановий термін між ревізіями – 1 рік

Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 3 із 15	

ЗМІСТ

	стор.
1. Вступ	4
2. Зміст навчальної дисципліни	4
2.1. Тематичний план навчальної дисципліни	4
2.2. Проектування дидактичного процесу з видів навчальних занять	5
2.2.1. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг	5
2.2.2. Практичні заняття, їх тематика і обсяг	6
2.2.3. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг.....	6
2.2.3.1. Домашнє завдання.....	7
3. Навчально-методичні матеріали з дисципліни	7
3.1. Список рекомендованих джерел.....	7
3.2. Перелік наочних та інших навчально-методичних посібників, методичних матеріалів до технічних засобів навчання	7
4. Рейтингова система оцінювання набутих студентом знань та вмінь ..	8

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 4 із 15	

ВСТУП

Робоча навчальна програма дисципліни розроблена на основі навчальної програми дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка» та «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.15 №37/роз.

Рейтингова система оцінювання (PCO) є невід'ємною складовою робочої навчальної програми і передбачає визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та самостійної навчальної роботи та рівня набутих ним знань та умінь шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного, модульного та семестрового контролю, з наступним переведенням оцінки за багатобальною шкалою в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS.

PCO передбачає використання модульних рейтингових оцінок (поточної, контрольної, підсумкової), а також екзаменаційної або залікової, підсумкової семестрової та підсумкової рейтингових оцінок.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми (тематичного розділу)	Обсяг навчальних занять (год.)			
		Усього	Лекції	Практичні заняття	СРС
1	2	3	4	5	6
5 семестр					
Модуль №1. «Пожежно-технічне оснащення та пожежні автомобілі»					
1.1	Введення в курс «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка». Одяг та спорядження пожежного, пожежно-технічне обладнання.	7	2	2	3
1.2	Пожежні рукава та рукавне обладнання, правила їх експлуатації.	7	2	2	3
1.3	Ручні пожежні драбини, правила їх експлуатації.	7	2	2	3
1.4	Протипожежне водопостачання, порядок його утримання.	8	2	2	4
1.5	Сучасні вогнегасники та автоматичні	8	2	2	4

	установки пожежогасіння, правила їх використання.				
1.6	Сучасні піноутворювачі та змочувачі. Прилади і апарати для створення та подачі піни.	8	2	2	4
1.7	Пожежні відцентрові насоси, мотопомпи та правила їх експлуатації.	8	2	2	4
1.8	Пожежні автомобілі та їх технічне обслуговування.	10	2	2 2	4
1.9	Виконання та захист домашнього завдання.	8	-	-	8
1.10	Модульна контрольна робота №1	2	1	-	1
Усього за модуль №1		73	17	18	38
Модуль №2. «Аварійно-рятувальна та інженерна техніка»					
2.1	Ручний немеханізований і механізований пожежно-рятувальний інструмент.	8	2	2	4
2.2	Спеціальне рятувальне спорядження.	8	2	2	4
2.3	Електричний, бензомоторний інструмент та пневматичне обладнання.	8	2	2	4
2.4	Двигуни та рушії.	8	2	2	4
2.5	Призначення, загальна будова, технічні характеристики та правила роботи з гідравлічним інструментом.	7	2	2	3
2.6	Інженерна техніка для наведення понтонних та прогонових мостів	7	2	2	3
2.7	Машини для проведення земляних робіт.	7	2	2	3
2.8	Види, будова, тактико-технічна характеристика аварійно-рятувальних автомобілів.	7	2	2	3
2.9	Модульна контрольна робота №2	2	1	-	1
Усього за модуль №2		62	17	16	29
Усього за навчальною дисципліною		135	34	34	67

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 6 із 15	

2.2. Проектування дидактичного процесу з видів навчальних занять

2.2.1. Лекційні заняття, їх тематика і обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Лекції	СРС
1	2	3	4
5 семестр			
Модуль №1. «Пожежно-технічне оснащення та пожежні автомобілі»			
1.1.	Введення в курс «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка». Одяг та спорядження пожежного, пожежно-технічне обладнання.	2	1
1.2.	Пожежні рукава та рукавне обладнання, правила їх експлуатації. Пожежні стволи, гідранти і пожежні колонки, робота з ними на пожежі.	2	1
1.3.	Ручні пожежні драбини, правила їх експлуатації.	2	1
1.4.	Протипожежне водопостачання, порядок його утримання.	2	1
1.5.	Сучасні вогнегасники та автоматичні установки пожежогасіння, правила їх використання.	2	1
1.6.	Сучасні піноутворювачі та змочувачі. Прилади і апарати для створення та подачі піни.	2	1
1.7.	Пожежні відцентрові насоси, мотопомпи та правила їх експлуатації. Струминні насоси. Насоси об'ємного типу.	2	1
1.8.	Основні пожежні автомобілі загального призначення. Основні пожежні автомобілі цільового призначення. Спеціальні пожежні автомобілі. Допоміжні пожежні автомобілі.	2	1
1.9	Модульна контрольна робота №1	1	1
Усього за модуль №1		17	9
Модуль №2. «Аварійно-рятувальна та інженерна техніка»			
2.1	Види, будова, технічні характеристики, правила експлуатації ручного немеханізованого і механізованого пожежно-рятувального інструменту.	2	1
2.2	Комплектність, призначення та порядок застосування спеціального рятувального спорядження.	2	1
2.3	Електричний, бензомоторний інструмент та пневматичне обладнання: призначення, загальна будова, технічні характеристики, правила роботи.	2	1
2.4	Поршневі та реактивні двигуни. Рушії для сухопутних транспортних засобів. Рушії для водних	2	1

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 7 із 15	

	транспортних засобів. Рушії для повітряних транспортних засобів.		
2.5	Призначення, загальна будова, технічні характеристики та правила роботи з гідравлічним інструментом.	2	1
2.6	Інженерна техніка для наведення понтонних мостів. Інженерна техніка для наведення прогонових мостів	2	1
2.7	Машини для проведення земляних робіт. Малі землерийні і піднімальні машини. Амфібії. Паромні машини.	2	1
2.8	Види, будова, тактико-технічна характеристика аварійно-рятувальних автомобілів.	2	1
2.9	Модульна контрольна робота №2	1	1
Усього за модуль №2		17	9
Усього за навчальною дисципліною		34	18

2.2.2. Практичні заняття, їх тематика та обсяг

№ пор.	Назва теми	Обсяг навчальних занять (год.)	
		Практичні заняття	СРС
1	2	3	4
5 семестр			
Модуль №1. «Пожежно-технічне оснащення та пожежні автомобілі»			
1.1.	Підготовка пожежного автомобіля до роботи	2	2
1.2.	Подача води із цистерни в лафетний ствол	2	2
1.3.	Подача води від насоса із заповненням його водою газоструминного вакуумного апарата	2	2
1.4.	Розрахунок централізованої системи експлуатації пожежних рукавів	2	2
1.5.	Будова та принцип дії рукавного обладнання та ручних пожежних стволів РС-50, РС-70, СРП-50А, РС-70.01А.	2	3
1.6.	Перевірка відцентрового насоса на продуктивність	2	3
1.7.	Перевірка стаціонарного піно змішувача на продуктивність	2	3
1.8.	Характерні несправності під час роботи на пожежному автомобілі, їх причини та способи усунення.	2	2

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 8 із 15	

1.9	Безпека праці під час роботи на пожежному автомобілі. Норма табельної забезпеченості запасними деталями пожежного автомобіля.	2	2
Усього за модуль №1		18	21
Модуль №2. «Аварійно-рятувальна та інженерна техніка»			
2.1	Групові засоби рятування, їх призначення та будова.	2	3
2.2	Індивідуальні засоби рятування. Призначення, порядок і терміни експлуатації.	2	3
2.3	Аварійно-рятувальний автомобіль ААР-22(43114)-2.82.01 виробництва КБ «Пожспецмаш», призначення, будова, тактико-технічні характеристики.	2	3
2.4	Автомобіль газорятувальної служби АГСС-5(27057)-40, призначення, будова, тактико-технічні характеристики.	2	3
2.5	Автомобіль водометний спеціальний АВС-50 (43118)-285.01, призначення, будова, тактико-технічні характеристики	2	2
2.6	Аварійно-рятувальний автомобіль АСА-20, призначення, будова, тактико-технічні характеристики	2	2
2.7	Дорожній причеп RSR 700 «ВЕМАЕХ». Види і призначення перевізного аварійно-рятувального обладнання.	2	2
2.8	Матеріально-технічне забезпечення експлуатації пожежної та аварійно-рятувальної техніки	2	2
Усього за модуль №2		18	20
Усього за навчальною дисципліною		34	41

2.2.3. Самостійна робота студента, її зміст та обсяг

№ з/п	Зміст самостійної роботи студента	Обсяг СРС (годин)
1	2	3
5 семестр		
1.1	Опрацювання лекційного матеріалу	16
1.2	Підготовка до практичних занять	41
1.5	Виконання та захист домашнього завдання	8
1.6	Підготовка до модульної контрольної роботи №1	2
Усього за 5 семестр		67

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 9 із 15	

Усього за навчальною дисципліною	67
---	-----------

2.2.3.1. Домашнє завдання

Домашнє завдання (ДЗ) виконуються у п'ятому семестрі, відповідно до затверджених в установленому порядку методичних рекомендацій, з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмінь студентів і є важливим етапом у засвоєнні навчального матеріалу.

Домашнє завдання виконується на основі навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання студентами, і є складовою навчального модуля №1 «Пожежно-технічне оснащення та пожежні автомобілі».

Конкретна мета ДЗ полягає в порівняльному аналізі пожежно-технічного оснащення пожежних автомобілів різних країн виробників.

Виконання, оформлення та захист ДЗ здійснюється студентом в індивідуальному порядку відповідно до методичних рекомендацій.

Час, потрібний для виконання ДЗ – до 8 годин.

3. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ З ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Список рекомендованих джерел

Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Иванов А. Ф. и др. Пожарная техника. Ч. 1. Пожарно-техническое оборудование. –М.: Стройиздат, 1988. -415 с.

3.1.2. Пожежна та аварійно-рятувальна техніка: (Історія, сьогодення, майбутнє) / О.М. Ларін, І.М. Грицина, С.В. Васильєв, Кривошей Б.І. ; Під заг. ред. О.М. Ларіна . – Х.: АГЗУ, 2005. – 160 с.

3.1.3. Закон України «Про пожежну безпеку». 1993, Київ.

3.1.4. Настанова з експлуатації транспортних засобів у підрозділах МНС України. 2007.

3.1.5. Иванов, И.И. Пожаротушение и пожарно-спасательная техника : учебное пособие . – Х. : Либидь, 2005 . – 146 с.

3.1.6. Постник, М.И. Защита населения и хозяйственных объектов в чрезвычайных ситуациях : Учебник . – Минск : Высшейш. шк., 2003 . – 398 с.

Додаткові рекомендовані джерела

3.1.7. ДСТУ 2273: 2006 Пожежна техніка. Терміни та визначення основних понять та технічні умови на пожежне обладнання.

3.1.8. В. В. Мартюк та ін. Пожежні автодрабини. К.: Альтернативи, 1998.

3.1.9. Закон України «Про правові засади цивільного захисту» // ВВРУ — 2004 р. — № 39 — Ст. 488.

3.1.10. Наказ МНС України від 08.08.2007 р. № 538 «Про затвердження Настанови з експлуатації транспортних засобів у підрозділах МНС». — Ст. 49.

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 10 із 15	

3.2 Перелік наочних та інших навчально-методичних посібників, методичних матеріалів до ТЗН:

№ пор	Назва	Шифри тем за тематичним планом	Кількість
1	Таблиці та схеми в електронному вигляді	1.1 – 1.8	2 прим. та електрон. версія
2	Практикум в електронному вигляді	1.1 – 1.6	2 прим. та електрон. версія

4. РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАБУТИХ СТУДЕНТОМ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

4.1. Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи здійснюється в балах відповідно до табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Оцінювання окремих видів навчальної роботи студента

5 семестр				
Модуль №1		Модуль №2		Мак кількість балів
Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	Вид навчальної роботи	Мак кількість балів	
Виконання та захист практичних занять № 1.1 – 1.9	24 (сумарно)	Виконання та захист практичних занять № 2.1 – 2.8	24 (сумарно)	
Виконання та захист домашнього завдання	10	Для допуску до виконання модульної контрольної роботи студент має набрати не менше, ніж 15 балів		
Для допуску до виконання модульної контрольної роботи студент має набрати не менше, ніж 21 бал				
Виконання модульної контрольної роботи №1	15	Виконання модульної контрольної роботи №2	15	
Усього за модулем №1	49	Усього за модулем №2	39	
Усього за дисципліною				88
Диференційований залік				12
Усього за семестр				100

4.2. Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку (табл. 4.2).

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 11 із 15	

4.3. Сума рейтингових оцінок, отриманих студентом за окремі види виконаної навчальної роботи, становить поточну модульну рейтингову оцінку, яка заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.2

Відповідність рейтингових оцінок за окремі види навчальної роботи у балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка у балах			Оцінка за національною шкалою
Виконання та захист практичних занять №1.1 – 1.9 та №2.1 – 2.8 (сумарно)	Виконання та захист ДЗ	Виконання модульної контрольної роботи №1 та №2	
43-24	9-10	14-15	Відмінно
36-42	8	12-13	Добре
29-35	6-7	9-11	Задовільно
менше 29	менше 6	менше 9	Незадовільно

4.4. Сума поточної та контрольної модульної рейтингової оцінки становить підсумкову модульну рейтингову оцінку (табл.4.3), яка в балах та за національною шкалою заноситься до відомості модульного контролю.

Таблиця 4.3

Відповідність підсумкових модульних рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою

Модуль № 1	Модуль № 2	Оцінка за національною шкалою
44-49	35-39	Відмінно
37-43	29-34	Добре
30-36	24-28	Задовільно
менше 30	менше 24	Незадовільно

4.5. Підсумкова модульна рейтингова оцінка у балах становить підсумкову семестрову модульну рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінку за національною шкалою (табл. 4.4).

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 12 із 15	

Таблиця 4.4

Відповідність підсумкової семестрової модульної рейтингової оцінки в балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
79-88	Відмінно
66-78	Добре
53-65	Задовільно
менше 53	Незадовільно

Таблиця 4.5

Відповідність залікової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою
12	Відмінно
10	Добре
8	Задовільно
-	-

4.6. Сума підсумкової семестрової модульної та екзаменаційної рейтингових оцінок у балах становить підсумкову семестрову рейтингову оцінку, яка перераховується в оцінки за національною шкалою та шкалою ECTS (табл. 4.6).

Таблиця 4.6

Відповідність підсумкової семестрової рейтингової оцінки в балах оцінці за національною шкалою та шкалою ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82-89	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75-81		C	Добре (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67-74	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60-66		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
35-59	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-34		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

4.7. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка в балах, за національною шкалою та шкалою ECTS заноситься до заліково-

	Система менеджменту якості. Робоча навчальна програма навчальної дисципліни «Аварійно-рятувальна, інженерна та протипожежна техніка»	Шифр документа	СМЯ НАУ РНП 10.02.03 – 01-2017
		Стор. 13 із 15	

екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента.

4.8. Підсумкова семестрова рейтингова оцінка заноситься до залікової книжки та навчальної картки студента, наприклад, так: 92/Відм./А, 87/Добре/В, 79/Добре/С, 68/Задов./D, 65/Задов./Е тощо.

4.9. Підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни, яка викладається протягом одного семестру, дорівнює підсумковій семестровій рейтинговій оцінці.

Зазначена підсумкова рейтингова оцінка з дисципліни заноситься до Додатку до диплома.

